

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Gminy Osiek
z dnia.....

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Osiek
na lata 2019-2021**

I. WSTĘP

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków.

Rodzina w socjologii rozumiana jest jako grupa społeczna lub instytucja społeczna.

Zdaniem socjologów i najprostszej definicji, to *najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo*. Jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka.

W świetle ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej *rodzina to osoby spokrewnione lub nie spokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące*. Wymieniona definicja wskazuje na warunki wystarczające do uznania kilku osób za rodzinę.

Rolą rodziny jest zapewnienie jej członkom harmonijnego rozwoju w atmosferze bezpieczeństwa i stabilności, miłości i zrozumienia, poprzez przekazanie systemu wartości, tradycji oraz ukierunkowanie aktywności, co zapewnia im autonomię i samodzielność życiową.

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone indywidualną opieką ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb, dzięki czemu może się odpowiednio rozwijać. Stabilna, sprawnie funkcjonująca rodzina, która zaspokaja potrzeby emocjonalne i materialno-bytowe swoich członków, stanowi najistotniejszy punkt odniesienia w doświadczeniu dziecka. Buduje jego poczucie własnej wartości, kształtując samodzielnego członka społeczeństwa.

Rodzina oddziałuje na dzieci według określonych reguł, ustalonego planu, lub też nieświadomie podczas codziennego życia. Efekty dobrego rozwoju dziecka zależą zatem od prawidłowo funkcjonującej rodziny. Rodzina kształtuje postawy, kieruje poznawanie przez dziecko procesów przyrody i kultury, zjawisk i faktów otaczającego świata.

Jednakże, rodzina związana ściśle ze społeczeństwem, reaguje na zachodzące zmiany społeczne, podlega przemianom gospodarczym, kulturalnym i obyczajowym. Współczesna rodzina jest poddawana presji czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które narzucają określone ograniczenia. Problemy ekonomiczne, wynikające z bezrobocia, niskich dochodów, wzrostu kosztów utrzymania i kształcenia oraz utraty zdrowia, bardzo często prowadzą do zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny. Także czynniki, takie jak właściwości osobowościowe członków rodziny, przyjętego stylu życia, zachowania o charakterze nieprzystosowania społecznego, brak respektowania norm moralnych i społecznych, brak odpowiedzialności, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, są przyczyną dysfunkcyjności rodzin. Rodzina ulegając często tym czynnikom, przestaje funkcjonować w sposób prawidłowy.

Rodzina dysfunkcyjna to taka, która charakteryzuje się szczególnym zbiorem cech niepożądanych ze społecznego punktu widzenia i nie zaspokaja niezbędnych społecznych i psychicznych potrzeb swoich członków oraz nie potrafi rozwiązywać własnych problemów, sytuacji kryzysowych, przez co nie jest w stanie wypełniać swoich funkcji.

W przypadku, gdy rodzina staje się dysfunkcyjna, to dziecko i inni jej członkowie winni być wspierani i wspomagani w taki sposób, aby przywrócić ich prawidłowe funkcjonowanie.

W trosce o rodzinę i wypełnianie przez nią ról, w celu zapobiegania trudnościom i organizowaniu skutecznej pomocy w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych tworzy się systemy wspierania dziecka i rodziny, począwszy od programów krajowych, tworzonych na poziomie ministerialnym, poprzez programy wojewódzkie, aż do lokalnych, w których kompetencje zostały podzielone między samorządy gmin i powiaty.

Według obowiązującego stanu prawnego, a mianowicie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „*wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji*”.

Działania na rzecz rodziny wynikają bezpośrednio z aktów prawnych, którymi są m. in. :

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2018 roku, poz. 1508 z późn. zmianami),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (tj. Dz.U. z 2017 roku, poz. 682 z późn. zmianami),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2018 roku, poz. 998 z późn. zmianami),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1390),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2018 roku, poz. 2137 z późn. zmianami),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2018 roku, poz. 1030 z późn. zmianami),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz.U. z 2018 roku, poz. 2220 z późn. zmianami),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. z 2018 roku, poz. 554),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz. U. z 2017 roku, poz. 1832)
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2018 roku, poz. 2134 z późn. zmianami)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1061).

Zadania w niniejszym Programie są spójne z kierunkami działań zawartymi w powyższych aktach prawnych, a także z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Osiek, Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii w Gminie Osiek na rok 2019, z kierunkami opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Osiek na lata 2016-2025 oraz Strategii Rozwoju Gminy Osiek na lata 2015-2022.

Niniejszy Program przewiduje działania na kolejne 3 lata, tj. 2019-2021.

II. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA W GMINIE OSIEK

Na podstawie informacji pochodzących z różnych źródeł, diagnozę opracowano według danych za rok 2018. Jedynie informacje pochodzące ze źródeł własnych, określające typy rodzin objętych pomocą społeczną, powody przyznania tej pomocy oraz liczbę rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przedstawiają dane za ostatnie trzy lata, tj. 2016, 2017 i 2018.

Gmina Osiek według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku liczyła 2.403 mieszkańców, z tego 440 to dzieci w wieku do 18 roku życia (240 chłopców i 200 dziewcząt) oraz 1963 osoby dorosłe, tj. 983 kobiety i 980 mężczyzn.

Z informacji Urzędu Gminy Osiek wynika, iż w 2018 roku z pomocy materialnej dla uczniów (stypendiów) skorzystało 28 uczniów z 13 rodzin.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Starogardzie Gdańskim (wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku) było zarejestrowanych 65 osób bezrobotnych, zamieszkałych na terenie gminy Osiek, w tym bez prawa do zasiłku pozostawało 48 osób.

W 2018 roku 5 osób bezrobotnych, bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej zostało skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim wynika, iż w 2018 roku z terenu gminy Osiek nie umieszczono żadnego dziecka w pieczy zastępczej. Żadne dziecko nie oczekuje również na umieszczenie w pieczy zastępczej w roku bieżącym.

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje jedna placówka oświatowa – Publiczna Szkoła Podstawowa, obejmująca szkołę podstawową oraz dotychczasowe gimnazjum, a także oddziały przedszkolne, tzw. kl. „0” i przedszkole.

Dane statystyczne podano na dzień 21 grudnia 2018 roku.

Do Publicznej Szkoły Podstawowej uczęszcza ogółem 243 uczniów, w tym do przedszkola 25 dzieci, do oddziału przedszkolnego tj. kl. „0” – 24 dzieci oraz do gimnazjum – 26 osób. Pozostałe dzieci to uczniowie szkoły podstawowej.

Dzieci i młodzież uczęszczające do Publicznej Szkoły Podstawowej w Osieku były i nadal są objęte opieką pedagoga szkolnego. Praca pedagoga to wymiar 13 godzin tygodniowo.

Placówka oświatowa prowadziła w 2018 roku dla swoich uczniów zajęcia pozalekcyjne o kierunku sportowym, artystycznym, edukacyjno-profilaktycznym.

W 2018 roku z powyższych zajęć skorzystało wielu uczniów.

Były to zajęcia pozalekcyjne realizowane w ramach Szkolnego Klubu Sportowego (biegi na orientację i piłka nożna) oraz poprzez prowadzony chór szkolny. Pozostałe zajęcia prowadzono o kierunku edukacyjno-profilaktycznym.

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna, która wspiera i animuje społeczno-kulturalną aktywność społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, realizując działania w dziedzinie upowszechniania kultury, wychowania i edukacji.

Biblioteka jako jedyna instytucja tego typu na terenie gminy, oprócz swoich podstawowych zadań jako biblioteki, promuje również działalność kulturalną, biorąc udział w realizacji zajęć z dziedziny kultury, współpracując w tym zakresie z Urzędem Gminy Osiek.

W bibliotece w 2018 roku dla dzieci i młodzieży odbył się konkurs recytatorski, lekcje biblioteczne, spotkanie autorskie, zajęcia tematyczne podczas ferii zimowych i wakacji letnich, ognisko oraz wyjazdy do kina.

Ponadto, zrealizowano też inne działania, również z udziałem osób dorosłych pn. Noc bibliotek, podczas której odbywają się konkursy i zabawy dla uczestników.

Organizowano spotkania jako Tydzień bibliotek. W czasie tego typu spotkań przeprowadzono konkursy, zajęcia plastyczne, turniej gier planszowych, pogadanki nt. książek i ulubionych bohaterów.

W okresie Bożego Narodzenia zorganizowano spotkanie, podczas którego wykonywano ozdoby i kartki świąteczne.

W 2018 roku zorganizowano lub współorganizowano różne imprezy okolicznościowe:

„Żeglarski Dzień Dziecka”, Dzień Dziecka oraz Mikołajki w sołectwach na terenie gminy, festyny gminne - „Na Jagody” i „Pożegnanie Lata”. Udzielono wsparcia wydarzeniu pn. „Zaczarowany Dzień Dziecka Niepełnosprawnego”. Dofinansowano wyjazdy i wycieczki dla kl. II i III gimnazjum oraz kl. VII i VIII szkoły podstawowej, a także półkolonie dla dzieci z 1 sołectwa. Zorganizowano wyjazd dla młodzieży gimnazjalnej na spektakl profilaktyczny NIEĆPA 2018.

Ponadto wspierano różnorodne zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych np. rozgrywki piłki nożnej i siatkowej, biegi, regaty, a także organizację Balu Charytatywnego.

Organizowano również inne przedsięwzięcia skierowane do społeczności lokalnej, w tym do dzieci i młodzieży, a mające na celu spędzenie czasu wolnego w różnych formach.

Obszar gminy Osiek podlega działaniu Posterunku Policji w Skórczu. Według danych policji, na terenie gminy Osiek w 2018 roku odnotowano 30 przestępstw. Wśród sprawców lub współdziałających w przestępstwach nie było osób młodocianych.

Ze wsparcia systemu pomocy społecznej według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osieku wynika, iż w 2018 roku 10 osób korzystało z zasiłku stałego, 10 osób skorzystało z zasiłku okresowego, 27 osób z zasiłku celowego i pomocy rzeczowej (w tym 5 osób ze specjalnego zasiłku celowego), 13 dzieci i młodzieży objętych było posiłkami w szkołach , 13 osób było objętych usługami opiekuńczymi , a 6 osób korzystało ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

Ponadto 1 osoba korzystała z pomocy instytucjonalnej (domu pomocy społecznej).

Ogółem w roku 2018 GOPS w Osieku udzielił wsparcia w ramach środków z pomocy społecznej 62 rodzinom oraz 8 rodzin uzyskało pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej.

Zatem rodzin objętych pomocą było 70. Rodzin z dziećmi, które skorzystały z pomocy było 13, w tym 5 rodzin niepełnych.

Typy rodzin objętych pomocą w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Typy rodzin objętych pomocą społeczną przez GOPS w Osieku w latach 2016-2018

Tabela Nr 1

Lp.	Wyszczególnienie rodzin	Liczba rodzin ogółem w latach:			Liczba osób w rodzinach w latach:		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018
1.	Rodziny ogółem	104	83	70	232	171	135
2.	z tego:						
	o liczbie osób 1	55	45	41	55	45	41
3.	o liczbie osób 2	15	16	16	30	32	32
4.	o liczbie osób 3	9	8	3	27	24	9
5.	o liczbie osób 4	16	8	6	64	32	24
6.	o liczbie osób 5	4	2	1	20	10	5
7.	o liczbie osób 6 i więcej	5	4	3	36	28	24
8.	w tym z wiersza 1 rodziny z dziećmi ogółem	31	18	13	135	81	59
9.	z tego:						
	o liczbie dzieci 1	10	5	4	32	15	10
10.	o liczbie dzieci 2	12	7	4	48	28	16
11.	o liczbie dzieci 3	5	1	1	27	5	4
12.	o liczbie dzieci 4	1	4	3	5	26	20
13.	o liczbie dzieci 5	2	0	0	16	0	0
14.	o liczbie dzieci 6	1	1	0	7	7	0
15.	o liczbie dzieci 7 i więcej	0	0	1	0	0	9
16.	Rodziny niepełne ogółem	4	3	5	16	14	22
17.	z tego:						
	o liczbie dzieci 1	2	1	2	4	2	4
18.	o liczbie dzieci 2	0	0	0	0	0	0
19.	o liczbie dzieci 3	0	0	1	0	0	4

20.	o liczbie dzieci 4	2	2	2	12	12	14

Jak widać z danych przedstawionych w tabeli rodziny z dziećmi stanowiły w kolejnych latach 30 %, 22 % i 19 % ogółu środowisk korzystających z pomocy. Z analizy tej wynika również, iż spośród rodzin z dziećmi objętych pomocą, rodziny wielodzietne stanowiły w roku 2016 - 13 % a w kolejnych latach, tj. w roku 2017 – 28 %, a w 2018 - 31 % liczby tych rodzin , natomiast rodziny niepełne stanowiły w kolejnych latach 13 %, 17 % i 38 % rodzin z dziećmi.

Powodami udzielania w latach 2016- 2018 wsparcia z pomocy społecznej były sytuacje, przedstawione w poniższej tabeli.

Powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w Osieku w latach 2016-2018

Tabela Nr 2

Lp.	Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w latach:			Liczba osób w rodzinach w latach:		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018
1.	Ubóstwo	54	38	32	134	86	70
2.	Bezdomność	2	2	1	2	2	1
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	3	2	1	23	15	8
3a.	w tym: wielodzietność	3	2	1	23	15	8
4.	Bezrobocie	39	24	17	103	58	45
5.	Niepełnosprawność	34	38	32	85	89	75
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	40	34	31	90	59	53
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	3	3	5	8	8	14
7a.	w tym:						
7b.	rodziny niepełne	2	2	4	7	7	13
	rodziny wielodzietne	1	1	1	5	5	5
8.	Przemoc w rodzinie	1	0	0	3	0	0
9.	Alkoholizm	13	6	1	20	6	1
10.	Trudności w przystosowaniu do życia po	2	1	1	3	1	1

	zwolnieniu z zakładu karnego						
11.	Zdarzenie losowe	0	1	5	0	3	7

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku w 2018 roku udzielał wsparcia rodzinom z dziećmi, zamieszkującym na terenie gminy Osiek na podstawie różnych aktów prawnych, m. in. ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o Karcie Dużej Rodziny, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Diagnostując dominujące problemy społeczne występujące na terenie gminy Osiek na przestrzeni 3 minionych lat, można wskazać na:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- długotrwałą lub ciężką chorobę,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- alkoholizm.

Wszystkie wymienione zagrożenia mogą prowadzić do wykluczenia społecznego i nieprawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny.

Zatem działania należy ukierunkować na te osoby i rodziny, które mimo podejmowanych wysiłków nie są w stanie przezwyciężyć trudności życiowych.

Pomimo otwarcia rynków pracy przez wiele państw członkowskich Unii Europejskiej i związanej z tym emigracji zarobkowej, ale również migracji do miast na terenie kraju, nadal kwestią do rozwiązania jest bezrobocie.

Do problemów rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej należą również długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W roku 2018 zauważono widoczny spadek rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu w rodzinie.

Większość problemów w rodzinach spowodowana jest ubóstwem, które uniemożliwia zaspokajanie niezbędnych potrzeb jej członków.

Wszystkie wymienione problemy oddziałują bezpośrednio, lub pośrednio na dzieci. Z kolei wzorce wyniesione z domu są przez te dzieci powielane.

Tabele przedstawione powyżej pozwalają wysnuć również wniosek o zmniejszającej się liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym rodzin z dziećmi. Na pewno duży wpływ na zmniejszającą się liczbę klientów pomocy społecznej, w tym rodzin z dziećmi ma prowadzona polityka prorodzinna i udzielanie świadczeń na rzecz dzieci.

Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Tabela Nr 2

Rok	Ogólna liczba rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2016	3	2
2017	3	3
2018	5	3

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż ogólna liczba rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo-wychowawcze w latach 2016 i 2017 jest na tym samym poziomie, natomiast w roku 2018 liczba rodzin z takim problemem wzrosła.

Natomiast liczba rodzin, które objęto asystenturą w latach 2017 - 2018 jest na niezmiennym poziomie, oprócz roku 2016, w którym asystent wspierał 2 rodziny.

W gminie Osiek w latach 2016-2018 odnotowano odsetek w wysokości 4 %, 5 % i 8 % rodzin objętych pomocą, gdzie występowała bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego do ogólnej liczby rodzin objętych pomocą.

Natomiast rodziny objęte asystenturą stanowiły w roku 2016 – ponad 2%, w roku 2017 – ponad 4 %, a w roku 2018 – prawie 5 % ogólnej liczby rodzin objętych pomocą.

Odsetek rodzin objętych asystenturą w stosunku do rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo-wychowawcze wynosił w roku 2016 - 67 %, w roku 2017 – 100 %, a w roku 2018 – 60 % .

Rodziny objęte asystenturą wymagają wsparcia w znacznie szerszym zakresie, niż pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej.

Wobec powyższego, zachodzi tutaj konieczność podjęcia takich działań, które powstrzymałyby negatywne sytuacje i pozwoliły na poprawę funkcjonowania rodzin.

Podstawowym elementem systemu powinna stać się wczesna, intensywna i profesjonalna praca z rodziną. Funkcjonowanie rodzin można poprawić poprzez pracę socjalną, a przede wszystkim wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, motywowanie ich do zmiany oraz usprawnianie rodziny, poradnictwo, edukację i wspieranie w wychowywaniu dzieci.

Dla rodzin, które wymagają największego wsparcia, wskazane jest objęcie pomocą przez asystenta rodziny, którego zadaniem jest praca z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, według wcześniej ustalonego planu. Asystent rodziny jest osobą wspierającą i mobilizującą rodzinę do osiągnięcia zamierzonych efektów.

Pomoc dziecku i rodzinie ma w konsekwencji doprowadzić do sytuacji, w której rodziny zaczną samoistnie przezwyciężać problemy, działając skutecznie przy wykorzystaniu własnych środków, umiejętności, możliwości i zasobów, jakie gwarantuje środowisko, zarówno rodzinne, jak i lokalne. Te działania właśnie ma wspierać asystent rodziny, który towarzyszy

rodzicom we wprowadzaniu zmian w ich myśleniu, zachowaniu i otoczeniu koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Pomoc rodzinie ma służyć rozwojowi kompetencji, osiągnięciu wyznaczonych celów, wzbudzaniu wiary we własne możliwości i motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe.

Praca asystenta z rodziną musi być prowadzona również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną, w pieczy zastępczej. Wówczas jest ona prowadzona do momentu osiągnięcia przez tę rodzinę stabilizacji życiowej, umożliwiającej podstawowe wypełnianie obowiązków wobec małoletnich dzieci.

W szczególnych sytuacjach praca asystenta z rodziną może być prowadzona do osiągnięcia przez dzieci pełnoletności.

W przypadku, gdy pomoc w środowisku rodzinnym nie daje zadowalających efektów, na podstawie orzeczenia sądu dziecko zostaje umieszczone w pieczy zastępczej, którą organizuje powiat. Jednostka pomocy społecznej na poziomie powiatowym koordynuje poszukiwania dla dziecka form pieczy zastępczej, która jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, a gmina jest obowiązana pokrywać część kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na terenie gminy Osiek działa Zespół Interdyscyplinarny, którego członkami są przedstawiciele jednostek pomocy społecznej (GOPS i ŚDS), policji, ochrony zdrowia, oświaty, GKRPA, sądu (kurator).

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, a następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych, bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą.

Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, która weszła w życie 1 kwietnia 2016 roku zmieniła w sposób znaczący sytuację finansową rodzin z dziećmi, w tym również rodzin niewydolnych wychowawczo.

Wprowadzenie w 2014 roku Karty Dużej Rodziny zaowocowało pozytywnymi zmianami w rodzinach wielodzietnych, które mogą korzystać z różnych form wsparcia przewidzianych w ramach realizacji ustawy o Karcie Dużej Rodziny.

Niestety, rodziny z 1 lub 2 dziećmi nie mogą korzystać z dobrodziejstwa ustawy o Karcie Dużej Rodziny, ponieważ dotyczy ona jedynie rodzin z co najmniej trojgiem dzieci.

Kolejny rządowy program pn. „Dobry start” wprowadzony do realizacji od lipca 2018 roku, znacząco pomógł wszystkim rodzinom z dziećmi w doposażeniu dzieci w wyprawkę szkolną na nowy rok szkolny.

Zapowiadana w 2019 roku zmiana ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, która przewiduje wsparcie finansowe już od pierwszego dziecka w rodzinie, na pewno przyniesie pozytywne skutki, ponieważ rodzinom z dziećmi do 18 roku życia będzie łatwiej zabezpieczyć potrzeby dzieci.

III. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY –1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania i tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i członkom jego rodziny.

Zadania:

- 1) dalsza poprawa oraz utrzymanie dotychczasowego bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- 2) świadczenie pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych, dostarczanie usług społecznych i udzielanie świadczeń z innych systemów wsparcia rodzin,
- 3) koordynowanie działań instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych, mogących służyć pomocą potrzebującym rodzinom,
- 4) współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Cel 2. Pomoc udzielana rodzinie w procesie wychowania dziecka, podtrzymywanie pozytywnych działań w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania:

- 1) wspieranie rodzin w kryzysie oraz zagrożonych patologiami,
- 2) wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i podstawowych funkcji rodzinnych poprzez wprowadzenie asystenta rodziny,
- 3) indywidualne poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne oraz zawodowe,
- 4) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców w celu kształtowania prawidłowych wzorców rodzicielskich,
- 5) organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych,
- 6) udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych,
- 7) uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- 8) współpraca z placówką oświatową w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.

Cel 3. Profilaktyka rodziny w zapobieganiu sytuacjom kryzysowym.

Zadania:

- 1) analiza sytuacji rodzin, których dzieci są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- 2) podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin,
- 3) współpraca wszystkich podmiotów pracujących na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny,
- 4) praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym,
- 5) nadzorowanie sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem,
- 6) aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia poprzez organizowanie m. in. robót publicznych, lub prac społecznie użytecznych,
- 7) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, poprzez zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży i propagowanie sportu, rekreacji i kultury,
- 8) usługi opiekuńcze i specjalistyczne,
- 9) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- 10) akcje informacyjne dla dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów na temat zagrożeń uzależnieniami.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

V. PRZEWIDYWANE REZULTATY PROGRAMU

1. Promocja i kreowanie pozytywnego obrazu rodziny.
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodziny i jej członków.
3. Zintegrowanie działań różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny i jej członków.
4. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez objęcie wsparciem asystenta rodziny.
5. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.
6. Poprawa bezpieczeństwa rodziny i jej członków.
7. Zwiększenie dostępu do informacji o różnorodnych formach wsparcia rodziny.

VI. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

1. Urząd Gminy Osiek
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osieku
4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Osieku
5. Zespół Interdyscyplinarny
6. Asystent rodziny
7. Posterunek Policji w Skórczu
8. Placówki opieki zdrowotnej
9. Psycholog i pedagog szkolny
10. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim
11. Sąd Rejonowy w Starogardzie Gdańskim oraz kuratorzy zawodowi i społeczni
12. Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim
13. Komenda Powiatowa Policji w Starogardzie Gdańskim
14. SP ZOZ - Przychodnia Leczenia Uzależnień w Starogardzie Gdańskim
15. Gminna Biblioteka Publiczna w Osieku
16. Kościół
17. Kluby i organizacje sportowe
18. Organizacje pozarządowe.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu to:

- środki własne gminy (zaplanowane na dany rok budżetowy)
- środki z budżetu państwa (dotacje, programy rządowe, granty itp.)
- środki unijne
- środki organizacji pozarządowych, fundacji itp.
- inne fundusze, m. in. od sponsorów i darczyńców.

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2019-2021 podczas swojego obowiązywania będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji.

Monitoring będzie odbywał się poprzez obserwację i coroczne raportowanie i ocenę tego, czy postępy programu są realizowane zgodnie z założeniami, natomiast ewaluacja ma wykryć mocne i słabe strony programu oraz ocenę jego rezultatów, co w efekcie ma prowadzić do usprawnienia całego projektu.

Dane będą pozyskiwane przede wszystkim z bezpośrednich rozmów, obserwacji, kontaktów telefonicznych z członkami rodzin, pracy asystenta rodziny, kontaktów ze środowiskiem sąsiedzkim oraz pracownikami instytucjonalnych form pomocy rodzinie.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku, Wójt Gminy Osiek będzie składał Radzie Gminy Osiek roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiał potrzeby związane z realizacją zadań.

Gmina Osiek będzie sporządzać sprawozdania rzeczowo- finansowe z wykonywanych zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, które następnie będzie przekazywać właściwemu wojewodzie.